

26.03.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite OKM69/010/2011

Asia **AT Pohjanmaan lausunto OKM69/010/2011**

Pohjanmaan taidetoimikunta kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Hallitusohjelma, jonka pohjalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt viedä vuoden 2013 alusta täytäntöön lain Taiteen edistämiskeskuksen muodostamisesta, tekee ainoastaan yhden organisaatiouudistusta koskevan sisällöllisen huomion. Tämä huomio koskee vertaisarvioinnin aseman säilyttämistä.

Vertaisarvioinnin aseman säilyttämisen kannalta nyt esitetty lakiluonnos on ongelmallinen, sillä se jättää avoimeksi vertaisarvioinnin laatuun olennaisesti vaikuttavien asioiden, kuten arviointityötä tukevien aluetoimipisteiden ja alueellisen henkilöstön lukumäärän. Asian tarkemman määrittelyn laki siirtää tehtäväksi erillisellä valtioneuvoston asetuksella, jonka lopullista muotoa ei lausuntoa annettaessa ole mahdollista nähdä. Tätä seikkaa vakavampi huomio koskee kuitenkin tulevien vertaisarviointiryhmien toimenkuvaa, johon on lakiluonnoksen perusteluosion mukaan tulossa merkittäviä toimi- ja päätäntävällän supistuksia. Lakiluonnoksen perusteluosio esittää heikennyksiä tähän toimivaan järjestelmään mm. siirtämällä läänintaiteilijoiden toiminnan ohjauksen keskushallinnosta käsin hoidettavaksi ja vähentämällä vertaisarviointiryhmien päätäntävältä yhteisöavustusten osalta.

Vertaisarviointityö perustuu alakohtaisen asiantuntijuuden lisäksi jatkuvaan vuorovaikutukseen taiteilijoiden, taidejärjestöjen ja kansalaisten kanssa. Tämän vuorovaikutuksen toimikunnalle on mahdollistanut riittävä alueellinen henkilöstö sekä mahdollisuus osallistua toimialueella toteutettavien projektien suunnitteluun ja ohjaukseen. Luottamusmiesjärjestelmässä operatiivisella toiminnalla on merkittävä vertaisarviointityötä tukeva rooli asioiden valmistelussa. Fyysisten toimipisteiden ja asiantuntevan henkilöstön läsnäolo alueilla on tarkoittanut samalla myös valtion taidehallinnon ja sen palvelujen läsnäoloa sekä tasavertaista saavutettavuutta. Se on mahdollistanut taiteen ammattimaisen harjoittamisen joka puolella maatamme.

Nykyisestä esityksestä on luettavissa myös muita vertaisarviointia ja taiteen autonomista asemaa horjuttavia seikkoja, kuten luottamuselinten neljävuotiskausiin kytkeytyvä vaara järjestelmän politisoitumisesta sekä päätöksenteko- ja ohjauksvallan liiallisesta keskittymisestä vähäjäseniselle taideneuvostolle sekä viraston johtajalle. Esityksestä on niin ikään luettavissa,

että tulevia luottamusmiesten nimityksiä ei enää ehdottomasti sidottaisi alueilta tuleviin esityksiin, mikä osaltaan vaarantaa nimitysprosessin luotettavuuden ja läpinäkyvyyden. Näitä seikkoja toimikunta toivoo harkittavan vakavasti ennen kuin lopullinen lakiesitys lähtee eduskunnalle.

Pohjanmaan taidetoimikunta katsoo, että lakiluonnoksen valmistelussa ei ole täysin ymmärretty ja otettu huomioon alueilla tapahtuvan vertaisarviointityön luonnetta. Pelkkä taidetoimikuntien nimellinen säilyttäminen ei vielä takaa vertaisarvioinnin aseman säilymistä. Vertaisarviointi on tätä paljon moniulotteisempi kokonaisuus. Näin ollen nyt esitetty lakiluonnos on ristiriidassa hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen kanssa.

Toimikunta näkee lakiluonnoksessa myös kannatettavia asioita. Esitys avustuspäätösten oikaisumahdollisuudesta lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja parantaa taiteilijoiden oikeusturvaa. Valtakunnallisten erityistehtävien siirto alueille on puolestaan luottamuksen osoitus alueellista toimintaa ja sen laatua kohtaan, joskin esitys on hienoisessa epäsuhdassa kaavailuihin em. toimintaresurssien kaventuessa.

Toimikunta pitää ehdottoman tärkeänä, että ministeriön valmistelevat virkamiehet huomioivat lakiin kirjatut kielipalvelut ja niiden saatavuuden tulevassa asetustyössä siten, että niiden asemassa ei tapahdu muutoksia.

Vaasassa 26.3.2012

Eija-Irmeli Lahti
puheenjohtaja

Antti Huntus
ma.pääsihteeri